

ZNAČENJE INTERNE REVIZIJE ZA USPJEŠNOST POSLOVANJA

Mahaček, Dubravka; Župan, Mario; Bilek, Vladimir

Source / Izvornik: **INTERNATIONAL CONFERENCE "VALLIS AUREA", 2014, 369 - 373**

Conference paper / Rad u zborniku

Publication status / Verzija rada: **Published version / Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:112:977843>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-11**

VELEUČILIŠTE U POŽEGI
STUDIA SUPERIORA POSEGANA

Repository / Repozitorij:

[Repository of Polytechnic in Pozega - Polytechnic in Pozega Graduate Thesis Repository](#)

MEANING OF INTERNAL AUDIT FOR BUSINESS PERFORMANCE

ZNAČENJE INTERNE REVIZIJE ZA USPJEŠNOST POSLOVANJA

MAHACEK, Dubravka; ZUPAN, Mario & BILEK, Vladimir

Abstract: *Internal audit is organized inside business subject to test and evaluate the overall business. It serves like an instrument of business decision making on a way to support management decisions. Further task of internal audit is errors and fraud prevention and detection in business. Internal audit is independent in testing, evaluation and judgment functions. It is organized as a help and support to management and the subject as a whole, so it has an advisory role. This paper shows the role and the meaning of internal audit and it is stated legislation for its adoption.*

Key words: *audits, decision making, organization, business.*

Sažetak: *Interna revizija se organizira unutar poslovnog subjekta, a usmjerena je na ispitivanje i ocjenu cjelokupnog poslovanja. Služi kao instrument poslovnog odlučivanja na način da pomaže menadžmentu u donošenju odluka. Zadaća interne revizije je i u sprječavanju i otkrivanju pogrešaka i prijevara u poslovanju. Interna revizija je neovisna u funkciji ispitivanja, prosuđivanja i ocjenjivanja. Organizira se kao pomoć i podrška menadžmentu i subjektu u cjelini pa ima savjetodavnu ulogu. U radu se daje prikaz uloge i značenja interne revizije, te se navodi zakonska osnova za njeno ustrojavanje.*

Ključne riječi: *revizija, odlučivanje, organizacija, poslovanje.*

Authors' data: Dubravka **Mahaček**, dr. sc., Državni ured za reviziju, Područni ured Požega, Kamenita vrata 8, Požega, dmahacek@vup.hr; Mario **Župan**, dipl. oec., Veleučilište u Požegi, Vukovarska 17, Požega, mzupan@vup.hr; Vladimir **Bilek**, Hrvatski sabor, Trg. Sv. Marka 6, Zagreb, bilekvladimir@gmail.com

1. Uvod

Interna revizija je organizirana unutar poslovnog subjekta, te je usmjerena na ispitivanje i ocjenu cjelokupnog poslovanja. Za donošenje kvalitetnih poslovnih odluka su potrebne pravovremene i točne informacije. Zbog opstanka na tržištu, menadžeri trebaju biti stručni, te je upravo iz tog razloga, postala instrument poslovnog odlučivanja organiziranog unutar subjekta. Zadaća interne revizije je i u otkrivanju i sprječavanju pogrešaka i prijevara u poslovanju. Pojavnosti su različite od netočnog obračunavanja obveza, nepravilnosti u prikazivanju podataka o poslovanju i drugo. Interna revizija uvođenjem snažnih kontrolnih i nadzornih mehanizama sprječava moguće pojavnosti. Cilj rada je istražiti teorijski i zakonodavni okvir uređenja interne revizije, aktivnosti te svrhu i ciljeve. U radu su korištene metode sinteze, analize te komparativne metode. Ukazano je na ulogu i značenje, te potrebu razvoja interne revizije u javnom sektoru.

2. Značenje interne revizije i njezini ciljevi

Interna revizija zauzima vrlo važno mjesto u poslovnom subjektu. Bitna činjenica je neovisnost jedinica interne revizije kao i unutarnjih revizora koji obavljaju poslove unutarnje revizije. Postupci i rezultati interne revizije mogu biti od izuzetne važnosti vanjskom revizoru jer je interna revizija dio poslovnog subjekta i ne može osigurati isti stupanj neovisnosti za izražavanje mišljenja o financijskim izvještajima, kakvu ima vanjski revizor. Interna revizija je neovisna funkcija ispitivanja, prosuđivanja i ocjenjivanja bez ograničenja. Interna revizija obavlja neovisnu procjenu svih poslovnih funkcija društva ispitujući djelovanje sustava internih kontrola, provjeravajući i procjenjujući rizike i njihov utjecaj na djelotvornost, učinkovitost i ekonomičnost poslovanja. Organizira se kao pomoć i podrška menadžmentu i organizaciji u cjelini pa ima savjetodavnu ulogu.

Aktivnosti unutarnje revizije trebaju procijeniti i osigurati odgovarajuće preporuke za poboljšanje procesa upravljanja u ostvarivanju sljedećih ciljeva:

1. odgovarajuće promoviranje etike i vrijednosti unutar organizacije
2. osiguranje učinkovite organizacijske izvedbe
3. učinkovito komuniciranje područja organizacije sa aspekta rizika i kontrola informacija
4. učinkovito koordiniranje aktivnosti i razmjenu informacija između odbora, vanjske revizije, unutarnjih revizora i uprave. [1]

Prema Belaku, V., svrha postojanja i djelovanja interne revizije u poduzeću je osigurati zaštitu resursa poduzeća od nelojalnog ponašanja zaposlenih, zaštitu dioničara od nelojalnog ponašanja menadžera, zaštitu vrhovnih menadžera od nelojalnog ponašanja na nižim razinama. [2]

Zadatak interne revizije je nadzirati i ispitivati pravilnost rada i poslovanja, primjenu zakona te ostvarivanje ciljeva i zadataka poslovne politike. Rezultat provedene revizije je izvješće nadzornom odboru društva. Neovisnost i objektivnost omogućuje

internim revizorima donošenje nepristranih odluka bitnih za pravilno vođenje revizije, iznošenje nalaza, prijedloga i preporuka.

2. Postupci interne revizije

Pojmovi interne kontrole i interne revizije sami po sebi nameću pitanje razlike među njima. Sam pojam revizije različiti autori i institucije definiraju na različite načine. Razlika između interne kontrole i interne revizije je u samom postupku djelovanja. Interna revizija je širi pojam i ona podrazumijeva i poslove procjene funkcioniranja sustava unutarnje ili interne kontrole i ostvarenja poslovanja. Interna revizija je naknadni nadzor, prije svega funkcioniranja sustava internih kontrola i ostvarenja poslovanja u skladu s usvojenim ciljevima. U opsežnije zadaće unutarnje revizije pripada pregled i ocjena unutarnje kontrole. Takvom revizijom se obuhvaća pregled unutarnjih kontrola sa stajališta rizika i zaštite od prijetućih poslovnih opasnosti, te ocjena rizičnog područja i predlaganje mogućih poboljšanja odnosno proširenje unutarnjih kontrola da bi postigli veću sigurnost. Interne kontrole obuhvaćaju računovodstvene kontrole i ne računovodstvene ili administrativne kontrole. Sustav interne kontrole u funkciji upravljanja i internog nadzora u organizaciji je osnovni cilj rada, a tako je i značajan činitelj povećanja objektivnosti informacija potrebnih u odlučivanju i odabiru odluka menadžmenta. Sve su češći slučajevi prijevara pa se s razlogom postavljaju pitanja pouzdanosti računovodstvenog prikazivanja, funkcioniranja sustava interne kontrole. Ocjenu funkcioniranja sustava interne kontrole daje revizor. Nakon primjene postupaka upoznavanja i razumijevanja sustava internih kontrola, revizor treba obaviti konačnu procjenu kontrolnog rizika za svaki značajniji saldo ili vrstu transakcije. Osnovne metode koje revizor koristi pri vrednovanju internih kontrola su pored razumijevanja sustava internih kontrola i njenih komponenti (kontrolno okruženje, postupci procjene rizika, kontrolne aktivnosti), procjena kontrolnog rizika (što znači utvrđivanje mogućih značajnih pogrešaka koje se odnose na pojedine revizijske ciljeve testiranja poslovnih događaja), testovi kontrole koje će spriječiti ili otkriti značajne pogreške, ponovna procjena kontrolnog rizika (oblikovanje i provođenje testova kontrole na temelju kojih se donosi ocjena o učinkovitosti djelovanja internih kontrola), te vrednovanje rezultata testova kontrole i konačna procjena kontrolnog rizika. Nakon upoznavanja sustava internih kontrola provođenjem odgovarajućih testova kontrole revizor ocjenjuje koliko učinkovito taj sustav funkcionira u sprječavanju ili otkrivanju značajnih pogrešaka. Izvješćem interne revizije, naročito u dijelu koji se odnosi na funkcioniranje sustava internih kontrola mogu se poslužiti i državni revizori. Nadležnost Državnog ureda za reviziju je propisana odredbama Zakona o Državnom uredu za reviziju [4]. Izvješća pomažu državnom revizoru pri upoznavanju sustava internih kontrola i ocjene revizijskih rizika. Dobro organizirana interna revizija ima za posljedicu dobar sustav internih kontrola što olakšava i skraćuje reviziju i državnom revizoru omogućava prihvaćanje više razine rizika ne otkrivanja. Državna revizija najprije ocjenjuje rad interne revizije, te nakon toga zaključuje može li se i uolikoj mjeri koristiti i pouzdati u njene rezultate. Za državnog revizora važan je i

odnos menadžmenta prema internoj reviziji. Ako menadžment nije postupio prema izvješćima interne revizije, onda sustav interne kontrole nije djelotvoran, a time inherentni i kontrolni rizik dostižu visoku razinu.

3. Zakonodavni okvir unutarnje revizije

Sustav unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru se sastoji od dva elementa: financijskog upravljanja i kontrola i unutarnje revizije. Financijsko upravljanje i kontrola uređeni su Zakonom o fiskalnoj odgovornosti koji je na snazi od 2011. [5] Ustrojavanje unutarnje revizije je propisano Zakonom o sustavu unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru [6] i Pravilnikom o unutarnjoj reviziji korisnika proračuna [7] koji je bio na snazi u 2012. i do srpnja 2013., te Pravilnikom o unutarnjoj reviziji korisnika proračuna [8] koji je na snazi od srpnja 2013. Pri obavljanju financijske revizije grada za 2012. za grad koji ima 6 000 stanovnika (prema popisu iz 2011.) i koncem 2012. ima 23 zaposlenika, je utvrđeno da nije bio u obvezi ustrojiti unutarnju reviziju, prema odredbama Pravilnika o unutarnjoj reviziji korisnika proračuna koji je bio na snazi u 2012. Unutarnja revizija nije ustrojena s obzirom da ne postoji zakonska obveza prema kojoj korisnik proračuna treba organizirati obavljanje poslova unutarnje revizije, ali njeno obavljanje se može organizirati na jedan od načina propisanih odredbama članka 17. Zakona o sustavu unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru [6].

Prema Pravilniku o unutarnjoj reviziji korisnika proračuna [8] koji se odnosi na proračunske i izvanproračunske korisnike državnog proračuna, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i proračunske i izvanproračunske korisnike jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave utvrđene u Registru proračunskih i izvanproračunskih korisnika je navedeno ustrojavanje unutarnje revizije. Prema članku 4. navedenog Pravilnika neovisnu jedinicu za unutarnju reviziju izravno odgovornu čelniku korisnika proračuna su obvezni ustrojiti: a) ministarstva, b) državna tijela razine razdjela organizacijske klasifikacije koji imaju više od 50 zaposlenih i godišnje rashode i izdatke veće od 80.000.000,00 kuna, izuzev korisnika navedenih u članku 3. ovoga Pravilnika, c) izvanproračunski korisnici državnog proračuna koji imaju više od 50 zaposlenih i godišnje rashode i izdatke veće od 80.000.000,00 kuna, d) županije, e) Grad Zagreb, f) gradovi sjedišta županija s više od 50 zaposlenih, g) gradovi s više od 35 000 stanovnika. U skladu sa Zakonom o sustavu unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru [5], unutarnja revizija je dio sveobuhvatnog sustava unutarnje financijske kontrole u javnom sektoru, neovisna je i objektivna aktivnost davanja stručnog mišljenja i savjeta s ciljem dodavanja vrijednosti i poboljšanja poslovanja korisnika proračuna, pomaže korisniku proračuna u ostvarivanju ciljeva primjenom sustavnog i disciplinarnog pristupa vrednovanju i poboljšanju djelotvornosti procesa upravljanja rizicima, kontrola i gospodarenja. U skladu s odredbama članka 16. Zakona o sustavu unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru unutarnja revizija kod korisnika proračuna koji koriste sredstva Europske unije svojim stručnim mišljenjem pridonosi zaštiti financijskih interesa Europske unije.

4. Interna revizija u Republici Hrvatskoj

Prema istraživanju koje je proveo Hrvatski institut internih revizora 2012. [3] je vidljivo kako interna revizija u Republici Hrvatskoj, bilo da se radi o državnim tijelima, financijskom sektoru ili ostalim sektorima, stagnira. Nema povećanja broja zaposlenih internih revizora ili je broj ostao isti. Odnos između veličine tvrtke ili organizacije i broja (u smislu broja zaposlenika) internih revizora najočitiji je u sektoru financijskih usluga. Isključujući vrlo velike i male subjekte, prosječan broj zaposlenika po svakom internom revizoru je 215. Uočeno je da je 73,0% internih revizora odgovorno jednom tijelu ili osobi, dok je preostalih 27,0% odgovorno dvjema ili većem broju tijela ili osoba. Većina internih revizora je usmjerena na provjeru internih kontrola, reviziju usklađenosti sa zakonima i propisima te unaprjeđenje poslovnih procesa, a ističe se potreba za razvojem.

5. Zaključak

Interna revizija predstavlja instrument kojim se menadžmentu osiguravaju pouzdane, realne i objektivne informacije kao podloga za uspješno odlučivanje. Cilj interne revizije je razvoj i poboljšanje efikasnosti organizacijskih jedinica i subjekta u cjelini. Efikasan i efektivan sustav interne kontrole i interne revizije, predstavlja sigurnost subjektu od potencijalnih gubitaka, mogućih nepravilnosti i drugih negativnih posljedica poslovanja u današnjem okruženju. Rezultati rada interne revizije služe drugim korisnicima. Uspostavljanjem interne revizije se poboljšava poslovanje, te stoga pozornost treba biti usmjerena u pravcu njenog razvoja u javnom sektoru kako bi se utjecalo na što bolje zadovoljavanje javnih potreba.

6. Literatura

- [1] Crnković, L., Mijoč, I. & Mahaček, D. (2010). *Osnove revizije*, Osijek, Ekonomski fakultet u Osijeku, ISBN 978-953-253-078-0, str.156., prema Spencer Pickett, K. H., *The Essential Handbook of Internal Auditing*, John Wiley & Sons, LTD., The Atium, Southern Gate, Chichester, 2005., str. 41.
- [2] Belak, V., *Menadžersko računovodstvo*, RRIF plus, Zagreb, 1995., str. 41.
- [3] Hrvatski Institut internih revizora IIA Croatia - Stanje interne revizije u Hrvatskoj Istraživanje tržišta u 2012. Dostupno na: http://www.pwc.hr/hr/publikacije/assets/istrazivanje/ia_report_2012.pdf
- [4] Hrvatski sabor: Zakon o Državnom uredu za reviziju, Narodne novine, broj 80., 2011.
- [5] Hrvatski sabor: Zakon o fiskalnoj odgovornosti, Narodne novine, broj 139., 2010.
- [6] Hrvatski sabor: Zakon o sustavu unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru, Narodne novine, broj 141., 2006.
- [7] Pravilnik o unutarnjoj reviziji korisnika proračuna, Narodne novine, broj 35. 2008.
- [8] Pravilnik o unutarnjoj reviziji korisnika proračuna, Narodne novine, broj 96., 2013.